

Cuprins

<i>Introducere</i>	4
<i>Teoria politică arendtiană: chestiuni de metodă</i>	
Fenomenologia lumii comune	15
Analitica facultăților umane	20
Arendt și filosofia existențială	26
<i>Totalitarismul și destrucția politicului</i>	
Analiza totalitarismului	42
O dezbatere despre natura totalitarismului. Arendt și Voegelin	52
Dreptul natural și dificultățile deducției drepturilor omului	60
Critica fondării drepturilor omului	65
<i>Condiția umană ca vita activa</i>	
Modernitatea și statutul sinelui	74
Între polis și societatea modernă. Teorii ale sferei publice	78
„Lumea publică”. Arendt versus Heidegger	91
Vita activa și natura umană	96
Travaliu și consum	101
Făurirea și geneza lumii comune	104
Acțiunea și opera de artă	111
Promisiunea și iertarea. De la originea contractului la sensul memoriei	117
<i>Revoluția și instituirea politicului</i>	
Diferența politic-social	120
Revoluție și libertate	127
Pluralitate și politică	128
Putere și comunicare	132
<i>Arhitectonica facultăților umane</i>	
Teoria temporalității	135
Statutul gândirii în cadrul arhitectonicii facultăților spiritului	139
Un dialog despre gândire: Arendt și Heidegger	146
Iubire, lume și pluralitate	148
Statutul voinței	155
Facultatea de judecare și statutul politicului	157
<i>Concluzie</i>	164
<i>Bibliografie</i>	167

Cuvinte cheie: Hannah Arendt, filosofie politică, teorie politică, pluralitate, autonomie a politicului, arhitectonica facultăților, totalitarism, vita activa, vita contemplativa, revoluție, libertate, putere, condiție umană, natură umană, travaliu, făurire, acțiune, lume publică

În primul capitol, intitulat *Teoria politică arendtiană: chestiuni de metodă*, am analizat metoda aplicată de Arendt în elaborarea operei sale. Două sunt perspectivele din unghiul cărora putem analiza această metodă: o primă perspectivă presupune descoperirea surselor și influențelor intelectuale ale teoriei arendtiene, o a doua implică o verificare a modului în care Arendt a reflectat asupra propriei sale metode și o validare a existenței unei metode bine diferențiate în opera arendtiană, respectiv o înțelegere a statutului pe care Hannah Arendt o atribuie metodei pe parcursul operei sale. Mai precis, în acest capitol stabilim valența pe care curentul fenomenologic și filosofia existențială o capătă în filosofia arendtiană. Este cert, cele două curente de gândire filosofică s-au constituit ca o principală sursă de inspirație pentru Arendt. Ceea ce face însă Arendt pornind de la aceste curente de gândire este să preia din acestea anumite elemente de metodă și să le armonizeze cu propria ei direcție de gândire, care implică regândirea doctrinei facultăților, de data aceasta nu doar ca facultăți ale spiritului, ci ca facultăți umane. Arendt reușește să extindă astfel doctrina facultăților inițiată de Kant la întregul vieții umane văzută ca vita activa (viață activă).

În mod firesc după dezbaterile privitoare la metoda, la filiațiile teoretice și după anunțarea și schematizarea proiectului arhitectonic arendtian, cel de-al doilea capitol al tezei noastre, se axează pe acele premise care au pus opera arendtiană pe calea tematizării condiției umane. Intitulat *Totalitarismul și destrucția politicului*, cel de-al doilea capitol al tezei tratează fenomenul totalitar. Ne axăm aici pe concepția arendtiană privitoare la totalitarism, folosindu-ne în principal, dar nu exclusiv, de lucrarea *Originile totalitarismului*. Chiar dacă s-ar încadra în paradigma structural-politologică, conceptul arendtian de totalitarism este radical diferit de cel actual, folosit în științele istorice și sociale de după război, deoarece este fondat pe ideea unui eveniment imprevizibil, inexplicabil, precum și pe cea a încercării de modificare a naturii umane prin intermediul terorii și al ideologiei.

Prin cel de-al treilea capitol, ne situăm în cel de-al doilea stadiu al reconstrucției arhitectonicii facultăților umane. Ne vom concentra atenția pe modul în care Arendt analizează

facultățile ce aparțin de vita activa, precum și relația dinamică survenită între acestea în cadrul a ceea ce autoarea definește drept condiție umană. În acest capitol, conceptul de condiție umană este interpretat ca fiind integrat încercării arendtiane de a depăși fundamente metafizice precum cele implicate de ideea de natură umană. Nu este vorba, deci, în cazul conceptului arendtian de condiție umană de o esență a omului ce s-ar dezvoltă printr-o metafizică a subiectivității, ci, mai curând de orientarea sensului condiției umane spre „ceea ce facem” în mod concret. O analiză a *travaliului* și deopotrivă a *făuririi* și mai apoi a *acțiunii* devine astfel obligatorie atât pentru demersul arendtian, cât și pentru acest punct al analizei noastre.

Legată tot de problematizarea lumii publice, comune, în al patrulea capitol al tezei noastre am analizat fenomenul revoluției, pe care Arendt îl propune drept model pentru a explicita modul cel mai autentic de instituire al unui domeniu politic. Demonstrăm astfel că ideea de revoluție este legată intim de cea de libertate și de putere, ultimele două fiind și ele explicitate aproape exhaustiv în volumul arendtian *Despre revoluție*. Arendt concepe, prin urmare, revoluția ca o construcție a unui spațiu politic al libertății, în cadrul căruia oamenii devin capabili de autoguvernare. Pledoaria arendtiană merge în direcția constituirii unui spațiu politic autonom, al cărui scop nu este unul exterior, ci doar unul intrinsec, al garantării libertății. Prin urmare, într-un atare spațiu public, posibil doar în condițiile sau, mai rar, ca rezultat al revoluției, libertatea poate să se manifeste în alt sens decât în cel negativ, respectiv ca non-ingerință, neimplicare a statului sau a celorlalți într-o sferă privată, a individualității, și anume într-un sens pozitiv, respectiv ca manifestare, pe toate nivelurile, a capacității politice de auto-guvernare.

Capitolul final își propune să încununeze proiectul nostru de restaurare a arhitectonicii facultăților umane. Dacă până aici lucrarea noastră examinează viața activă și facultățile pe care aceasta le potențează, în acest moment al întreprinderii noastre devine necesară tratarea celorlalte trei facultăți care țin de viața spiritului, respectiv gândirea, voința și judecata. Completăm astfel tabloul facultăților umane pornind în primul rând de la experiența manifestării facultăților spiritului în viața interioară, personală a individului, iar în al doilea rând analizând manifestarea facultăților spiritului în viața publică.

După tematizarea temporalității ca experiență a vieții contemplative, capitolul final al tezei noastre demonstrează cum Arendt leagă în diverse moduri cele trei facultăți spirituale de domeniul politic, chiar dacă gândirea și voința nu pot constitui fundamentul arhitectonic al acțiunii în înțelesul său politic. Dacă în cazul gândirii și al voinței Arendt realizează o istorie

filosofică a acestor facultăți, judecata este interpretată restrictiv, întrucât trimite doar la sensul kantian al facultății de judecare, mai precis la un tip de judecată reflectantă. Istoria filosofică a gândirii și a voinței întreprinsă de Arendt are însă implicații și pentru domeniul politic, chiar dacă autoarea nu conferă acestor facultăți un rol arhitectonic relevant în privința politicului.